

Uitsluitend per e-mail

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. mevrouw Yeşilgöz-Zegerius

Den Haag, 15 juni 2022

dossiernummer: 202506
uw kenmerk: 3930241
telefoonnummer: +31 (0)6 53 38 24 65
e-mail: e.vandenbosch@advocatenorde.nl

Betreft: ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit videoconferentie in verband met de toepassing van videoconferentie in het bijzondere belang van beveiliging

Geachte minister,

Bij brief van 20 april 2022 heeft u de Nederlandse orde van advocaten (NOvA) ter consultatie voorgelegd het 'ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit videoconferentie in verband met de toepassing van videoconferentie in het bijzondere belang van beveiliging'. De NOvA voldoet graag aan uw verzoek en heeft zijn adviescommissie strafrecht gevraagd te adviseren.

Bijgaand stuur ik u het advies van de adviescommissie. De algemene raad sluit zich aan bij de overwegingen van de adviescommissie en verzoekt u deze bij de verdere uitwerking te betrekken.

Met de meeste hoogachting,
namens de algemene raad,

mw. mr. R.G. van den Berg
algemeen secretaris

bijlage: advies van de adviescommissie strafrecht

Bezoekadres

Prinses Beatrixlaan 5
2595 AK Den Haag
Tel. 070 - 335 35 35

Postadres

Postbus 30851
2500 GW Den Haag

www.advocatenorde.nl

ADVIES

Aan:	algemene raad
Van:	adviescommissie strafrecht (ACS)
Datum:	8 juni 2022
Betreft:	ontwerpbesluit tot wijziging van het Besluit videoconferentie in verband met de toepassing van videoconferentie in het bijzondere belang van beveiliging

Aan de ACS is gevraagd te reageren op het concept van de AMvB tot wijziging van het Besluit videoconferentie in verband met de toepassing van videoconferentie in het bijzondere belang van beveiliging.

Conclusie

Uitgangspunt blijft dat slechts met instemming van de verdachte de voorgeleiding voor de rechter-commissaris of de inhoudelijke behandeling via videoconferentie kan plaatsvinden. De ACS begrijpt de wens om in uitzonderlijke gevallen de videoconferentie bij een voorgeleiding of een inhoudelijke behandeling zonder toestemming van de verdachte of diens raadsman in te zetten, teneinde risico's voor de veiligheid van het vervoer te voorkomen. De huidige regeling biedt de mogelijkheid al waar het gaat om de veiligheid ter zitting, de wens deze mogelijkheid ook in te zetten indien de veiligheid van het vervoer in het gedrang is, is als gezegd begrijpelijk. De ACS hecht er wel aan op te merken dat voorkomen moet worden dat deze bepaling breder toegepast gaat worden dan waarvoor zij blijkens de toelichting is bedoeld.

Inhoudelijk standpunt ten aanzien van het concept

Blijkens de toelichting op het concept wijzigingsbesluit bestaat de wens de mogelijkheid een inhoudelijke behandeling of een voorgeleiding bij de Rechter-Commissaris plaats te laten hebben middels een videoverbinding, dus buiten fysieke aanwezigheid van de verdachte, zonder toestemming van de verdediging, uit te breiden. Artikel 2 lid 3 van het huidige besluit bepaalt dat: "In afwijking van het eerste lid kan van videoconferentie gebruik worden gemaakt indien de meervoudige of enkelvoudige kamer bepaalt dat videoconferentie noodzakelijk is in het bijzondere belang van de beveiliging van de zitting." Deze wijziging houdt in dat artikel 2 lid 3 komt te luiden: "In afwijking van het eerste lid kan van videoconferentie gebruik worden gemaakt indien de meervoudige kamer of de rechter-commissaris bepaalt dat videoconferentie noodzakelijk is in het bijzondere belang van de beveiliging van de zitting of van het vervoer naar of van de zitting."

De invoeging van 'de Rechter-Commissaris' in plaats van de 'enkelvoudige kamer' betreft het herstel van een eerdere omissie. Daarover heeft de ACS geen opmerkingen.

De uitbreiding houdt in dat niet enkel het bijzondere belang van de beveiliging van de zitting aanleiding kan geven om de videoconferentie toe te passen, maar ook het belang van de beveiliging van het vervoer.

Blijkens de toelichting op het besluit moet er een bijzondere noodzaak tot beveiliging bestaan. De regeling beoogt niet de videoconferentie toe te passen als alternatief voor de reguliere beveiliging ter zitting. In de toelichting wordt gerefereerd aan de toename van arrestaties van een buitencategorie verdachten van zware criminaliteit. Deze categorie is volgens de toelichting met de

macht en middelen waarover ze beschikt meedogenlozer en (vlucht)gevaarlijker, er is een groter risico op gewelddadiger ontsnappingspogingen en het vervoer van en naar de zitting is daarmee kwetsbaar.

De inzet van de videoconferentie in strafzaken heeft, ten gevolge van de corona-crisis, een behoorlijke vlucht genomen. In de praktijk is daarbij gebleken dat zowel de rechtspraak als het Openbaar Ministerie en het Ministerie van Justitie en Veiligheid (DJI) het op zijn minst als een welkome bijkomstigheid zagen dat het aantal vervoersbewegingen tussen PI's en rechtbanken kon worden beperkt, gelet op de personele inzet die dat vervoer en de daarmee gepaard gaande beveiliging met zich brengt.

Daarbij is voorts nog van belang dat niet gezegd kan worden dat de inzet van een videoconferentie een volwaardig alternatief vormt voor de fysieke aanwezigheid ter terechtzitting.¹

Dit maakt dat de ACS wenst te benadrukken dat er in de praktijk voor gewaakt moet worden dat de inzet van de videoconferentie zonder toestemming om veiligheidsredenen, echt beperkt moet blijven tot die buitencategorie van gevallen waarvoor zij volgens de toelichting bedoeld is en dat dus voorkomen moet worden dat onder 'een bijzonder belang van beveiliging' ook geschaard gaat worden dat er bijvoorbeeld door een tekort aan personeel geen (veilig) vervoer mogelijk zou zijn. Ook moet voorkomen worden dat iedere verdachte waarbij een meer dan gebruikelijk niveau van beveiliging nodig is, op basis van dit besluit middels een videoconferentie bij de zitting aanwezig is en niet langer aanspraak maakt op een fysieke aanwezigheid. De ACS meent dat in dergelijke gevallen aan het bepaalde in artikel 6 EVRM geen recht zou worden gedaan.

De ACS adviseert dan ook in de eerste plaats om duidelijk beleid te ontwikkelen, al dan niet vanuit de Raad voor de rechtspraak, hoe tot de vaststelling gekomen kan worden dat sprake is van een bijzonder belang van beveiliging dat maakt dat een videoconferentie noodzakelijk is. In dat beleid dient ook aandacht te zijn voor de positie van de verdediging en hoe de verdediging in die beslissing wordt gekend.

Daarnaast strekt het tot de aanbeveling om middels bijvoorbeeld een periodieke evaluatie van deze regeling en de toepassing van het bepaalde in artikel 2 lid 3 van het besluit, na te gaan hoe dit artikel in de praktijk wordt ingezet en of daarmee niet aan het doel van de regeling voorbijgegaan wordt.

¹ Zie: A.M. de Hoorn e.a., 'De verdachte in Beeld, WODC 2020 (https://repository.wodc.nl/bitstream/handle/20.500.12832/2458/3021_volledige_tekst_tcm28-472072.pdf?sequence=2&isAllowed=y), en de daarin vervatte kritiek.